

Een opvanglocatie in de gemeente

FACTSHEET “ORGANISATIE EN OMGEVING”

Versie 18 juli 2016

Inhoudsopgave

FACTSHEET “ORGANISATIE EN OMGEVING”	1
1 Algemeen	3
2 Omgeving.....	3
2.1 Communicatie.....	3
2.2 Veiligheid	4
2.3 Leefbaarheid en dagbesteding	4
2.4 Overlegcommissie	5
2.5 Klachtenafhandeling.....	6
2.6 Vrijwilligers.....	6
2.7 Terugkeer en Vertrek.....	7
3 Organisatie	7
3.1 Bedrijfsvoering	7
3.2 Voorzieningen	7

1 Algemeen

Het COA zorgt ervoor – op grond van de Wet COA - dat vreemdelingen in een kwetsbare positie in een veilige en leefbare omgeving professioneel worden opgevangen en begeleid in de opvanglocatie in de gemeente.

Het COA zorgt voor een adequate aanpassing, inrichting en instandhouding van de opvanglocatie in overeenstemming met de ter zake geldende wettelijke en gemeentelijke regelgeving. Hiervoor dient het COA voor de opvanglocatie in het bezit te zijn van de benodigde vergunningen.

Het COA schept de voorwaarden en omstandigheden die nodig zijn om diensten en instellingen op de opvanglocatie hun taken te laten uitvoeren.

In deze factsheet wordt op hoofdlijnen een beschrijving gegeven welke zaken door het COA worden geregeld en georganiseerd t.a.v. de organisatie en omgeving van een opvanglocatie in een gemeente. Voor meer informatie en uitleg wordt verwezen naar de COA-website (<https://www.coa.nl/>).

Op onderdelen geldt deze beschrijving niet voor die opvanglocaties die een Aanvullende Opvang (AVO)¹ zijn. In het geval van een AVO is de beheerder/exploitant verantwoordelijk voor de locatie.

2 Omgeving

2.1 Communicatie

Tot de datum van ingebruikname van de opvanglocatie is de gemeente verantwoordelijk voor communicatie en informatievoorziening over de opvanglocatie naar de inwoners van de gemeente en andere betrokkenen. Het COA ondersteunt de gemeente hierbij. Vanaf de datum van ingebruikname van de opvanglocatie draagt het COA, via o.m. de in te stellen overlegcommissie, zorg voor de informatie aan de inwoners van de gemeente over de opvanglocatie, de ontwikkelingen en over eventueel te volgen procedures.

Vanuit het COA is de locatiemanager het eerste aanspreekpunt voor vragen en klachten (ook telefonisch) uit de directe omgeving. Het COA spant zich in om omwonenden van de opvanglocatie kennis te laten maken (en te houden) met de opvanglocatie en de bewoners van de opvanglocatie.

¹ Kleinere accommodatie (tot een opvangcapaciteit van 250 personen) waarbij een kortlopende huurovereenkomst wordt afgesloten (6 – 24 maanden) en waarbij de eigenaar zorgt voor het onderhoud en beheer.

Het COA en de gemeente verstrekken elkaar onverwijld informatie die van belang is voor de uitoefening van de taken van een ieder die verband houden met de aanwezigheid van de opvanglocatie in de gemeente.

2.2 Veiligheid

De burgemeester is op grond van de Gemeentewet verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid in de gemeente. Het handhaven van de veiligheid binnen een opvanglocatie valt onder de verantwoordelijkheid van het COA. Indien incidenten binnen de opvanglocaties gevolgen kunnen hebben voor de openbare orde wordt door het COA in eerste instantie de politie geïnformeerd en zonodig de burgemeester.

Veiligheid², zowel fysiek als sociaal, bepaalt in belangrijke mate de leefbaarheid op een locatie. De zorg voor een veilige omgeving heeft bij het COA hoge prioriteit.

De opvanglocaties voldoen aan de wettelijke eisen voor brandveiligheid. Bewoners en medewerkers krijgen voorlichting over brandpreventie en een veilig gebruik van gebouwen en elektrische apparatuur.

Op alle opvanglocaties leven, zonder uitzondering, verschillende culturen naast elkaar. In overeenstemming met artikel 1 van de Grondwet is het uitgangspunt dat iedereen elkaars cultuur, geloof en seksuele geaardheid respecteert. In de huisregels die elke bewoner ondertekent, staat dan ook eenduidig dat discriminatie, intimidatie en geweld niet getolereerd worden. Indien gewenst zijn deze huisregels door de gemeente en ook omwonenden op te vragen.³

Voor sommige groepen bewoners zijn er weerbaarheidstrainingen. Kwetsbare groepen leren hier hun zelfvertrouwen te versterken. Zij oefenen bijvoorbeeld een sterke lichaamshouding en ontsnappingstechnieken. Anderen leren beheerst omgaan met conflictsituaties. En ouders krijgen uitleg over de manier waarop hun kinderen in Nederland opgroeien en hoe zij hen kunnen begeleiden. Alle training en voorlichting is er op gericht dat bewoners veilig kunnen wonen en zich vrij durven te uiten.

Het COA organiseert 24 uur per dag, 7 dagen per week begeleiding en aanwezigheid van voldoende beveiligers en bedrijfshulpverleners op de opvanglocatie. De beveiligers houden zich, bezig met diverse vormen van dienstverlening, waaronder beveiliging, toezicht, bedrijfshulpverlening en/of receptie. Dit is afhankelijk van de specifieke lokale omstandigheden.

Het COA beschikt over een bedrijfsnoodplan dat voor de opvanglocatie geldt. Hiermee wordt beoogd in voorkomende gevallen de hulporganisaties adequaat te kunnen doen handelen. Het COA bespreekt dit bedrijfsnoodplan met de gemeente.

2.3 Leefbaarheid en dagbesteding

De medewerkers van het COA houden zicht op de leefbaarheid op de locatie en directe omgeving. Door regelmatig contact te houden met bewoners houdt men de sfeer op de

² zie coa.nl: <https://www.coa.nl/nl/voor-gemeenten/asielopvang-in-uw-gemeente>

³ zie coa.nl: https://www.coa.nl/sites/www.coa.nl/files/paginas/media/bestanden/factsheet_huisregels_nederlands.pdf

locatie in de gaten. Op deze wijze kunnen ongemakkelijke situaties, problemen, klachten - van welke aard dan ook - worden gesignaleerd en bespreekbaar gemaakt. In een regelmatig overleg met de collega's van externe partijen (o.a. via overlegcommissie – zie 2.4) worden deze signalen gedeeld, en acties uitgezet om bewoners op de juiste manier te begeleiden.

In de opvanglocatie bereiden de bewoners zich voor op hun toekomst, of deze nu in Nederland ligt of in het land van herkomst. Het COA realiseert zich dat een zinvolle dagbesteding essentieel is voor het welzijn van de bewoners. Het COA spant zich in zoveel mogelijk dagbestedingactiviteiten (door COA-medewerkers en vrijwilligers) voor de bewoners binnen de opvanglocatie aan te bieden. Zo kunnen bijvoorbeeld vrijwilligers recreatieve activiteiten organiseren en (basale) Nederlandse taallessen geven. Het COA werkt waar mogelijk en nodig samen met lokale (vrijwilligers)organisaties. Voor bewoners met een vergunning wordt door het COA het programma 'Vorbereiding op inburgering' (inclusief Nederlandse taallessen) aangeboden.

Op een opvanglocatie is een programma beschikbaar, aangepast aan de stand van zaken in de asielprocedure van de bewoner (fasespecifieke begeleiding). Binnen een dergelijk programma besteden de bewoners tijd aan specifieke voorlichting, afspraken met hun advocaat of andere instanties.

De bewoners hebben de zorg voor hun eigen huishouden: schoonmaken, eten koken, boodschappen, etc. Sommige bewoners werken mee op de locatie (groenonderhoud, schoonmaak, technische werkzaamheden) onder begeleiding van het COA. Daarnaast zijn er activiteiten die gericht zijn op educatie (Nederlandse les, maatschappij oriëntatie, computerlessen). Het aanbod van activiteiten is sterk afhankelijk van vrijwilligersorganisaties die wel of geen activiteiten organiseren.

Bewoners die nog geen vergunning hebben mogen onder voorwaarden tijdelijk betaald werk en/of vrijwilligerswerk verrichten⁴. Voor bewoners met een vergunning gelden geen beperkingen voor werk.

2.4 Overlegcommissie

Het COA stelt op iedere opvanglocatie een overlegcommissie in. De overlegcommissie wordt ingesteld ter bevordering van de relatie tussen de bewoners van de opvanglocatie, de gemeente en omwonenden. In de overlegcommissie worden periodiek de stand van zaken, de ontwikkelingen op de opvanglocatie, vragen en klachten van de gemeente en van omwoners besproken. Deze overlegcommissie wordt gewoonlijk al in een vroeg stadium opgericht, nog voor er sprake is van bewoning van de opvanglocatie.

De samenstelling van een overlegcommissie kan per locatie verschillen, mede afhankelijk van de "couleur locale". Doorgaans is de commissie als volgt samengesteld:

⁴ zie: <http://www.werkwijzervluchtelingen.nl/werken/vragen.aspx>

- locatiemanager van het COA,
- wethouder of verantwoordelijk ambtenaar gemeente
- (vertegenwoordigers van) omwonenden
- buurtvereniging of ander platform van omwonenden
- wijkagent
- in overleg met gemeente eventuele andere partijen/organisaties.

Het COA heeft het voorzitterschap van de overlegcommissie.

Daarnaast onderhoudt de locatiemanager regulier contact met gemeente en politie en met andere partijen binnen de gemeente zoals bijvoorbeeld winkeliers-, bedrijfsverenigingen en met vertegenwoordigers van sociaal-culturele organisaties in de gemeente om elkaar op te hoogte te houden van ontwikkelingen, initiatieven en mogelijk te organiseren activiteiten.

2.5 Klachtenafhandeling

Waar veel mensen vrij dicht op elkaar samenleven, kunnen zich spanningen voordoen. Het kan gaan om ruzies, spanningen, stress, klachten, ontevredenheid over de gang van zaken etc. Het COA spant zich in, in het bijzonder via voorlichting en contacten op de locatie, om deze problemen te voorkomen. Toch kan het voorkomen dat er vanuit de omgeving van een locatie klachten zijn over de bewoners of de locatie. Het COA onderhoudt met de omgeving goed contact om eventuele klachten zo snel mogelijk bespreekbaar te maken. Door het COA is een openbaar telefoonnummer en e-mailadres opengesteld en een eerste aanspreekpunt aangesteld (locatiemanager) voor meldingen en klachten met betrekking tot de opvanglocatie.

Voor klachten jegens gedragingen van het COA, dan wel van een medewerker van het COA, is de COA Klachtenregeling voor bewoners en derden van toepassing.⁵

2.6 Vrijwilligers

Het COA werft en begeleidt vrijwilligers die actief willen zijn in het opvangcentrum, sluit met deze personen een vrijwilligerscontract en draagt zorg voor de vergoeding van de kosten hieromtrent.

Bij het COA zijn landelijk honderden vrijwilligers actief. Vrijwilligers bij het COA zijn gebonden aan het COA-beleid, en aan de gedragscode van het COA. De vrijwilliger is geen belangenbehartiger van de asielzoeker. Veelal zijn vrijwilligers actief bij de organisatie en uitvoering van dagbestedingsactiviteiten. Dat kan zijn in de speelzaal, het Open Leer Centrum (computerruimte), op de voorbereiding inburgering, Nederlandse les of bij allerlei recreatieve activiteiten.

Vrijwilligers werken onder begeleiding van een medewerker van het COA. Zij moeten voor de start van hun activiteiten een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) inleveren.

⁵ zie COA.nl: <https://www.coa.nl/sites/www.coa.nl/files/lijsten/media/bestanden/klachtenregeling20coa.pdf>

2.7 Terugkeer en Vertrek

Indien door de IND wordt besloten dat een bewoner van een opvanglocatie niet in Nederland mag blijven, dan wordt de procedure en werkwijze gehanteerd zoals die staat beschreven in de Leidraad Terugkeer & Vertrek (versie 6.0 – 16 januari 2015)⁶. Zo wordt bij een eventuele beëindiging van de opvangvoorziening voor een asielzoeker de burgemeester ten minste twee weken van te voren op de hoogte gebracht.

Bij het vertrekproces hebben onder de regievoering van de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) meerdere ketenpartners (Politie, IND, gemeente en COA) een verantwoordelijkheid

3 Organisatie

3.1 Bedrijfsvoering

Voor zover (Europese) aanbestedingsregels dit toestaan, spant het COA zich in, diensten en producten die nodig zijn voor de uitvoering van de werkzaamheden die onder haar verantwoordelijkheid vallen, zoveel mogelijk binnen de gemeente en de regio in te kopen.

Werving van personeel door het COA geschiedt na overleg van het COA met het UWV Werkbedrijf. Voor zover (Europese) aanbestedingsregels dit toestaan en binnen het personeelsbeleid van het COA zal voor zover mogelijk personeel uit de gemeente of de regio worden aangetrokken. Hierbij houdt het COA rekening met de arbeidsvoorwaarden en de CAO-afspraken voor het zittend personeel waaronder voorrang bij herplaatsing en mobiliteit.

3.2 Voorzieningen

De opvanglocatie wordt zoveel mogelijk ingericht met eigen voorzieningen voor de bewoners. Er worden voldoende speelvoorzieningen voor kinderen gerealiseerd. De locatie wordt (voor zover mogelijk) voorzien van wifi, zodat de bewoners op meerdere plekken binnen de opvanglocatie in de gelegenheid zijn om draadloos internet te gebruiken.

⁶ zie site: https://www.dienstterugkeerenvertrek.nl/Kennisbank/leidraad_terugkeer_en_vertrek/index.aspx